

РОЗВИВАЮЧІ МОЖЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЕФЕКТИВНОГО КЕРУВАННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ

Васильєва І.Г.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», м. Харків*

Ідеї керування прийшли в педагогіку на початку 60-х років із кібернетики, що бурхливо розвивалася в той період. У кібернетиці під керуванням мався на увазі такий вплив на об'єкт (процес), що обраний із безлічі можливих впливів з урахуванням поставленої мети, стану об'єкта (процесу), його характеристик, який веде до поліпшення функціонування або розвитку даного об'єкта.

Ідея керування дозволяє виділити в будь-якому процесі як мінімум дві складові:

1) діяльність об'єкта по реалізації цілей відповідно до заданої норми (програми);

2) діяльність спеціально виділеного органу - суб'єкта керування по забезпеченню контролю та корегування зазначених процесів.

У педагогіці ці ідеї підтримали американський психолог Б.Ф. Скінер і вітчизняні вчені П.Я.Гальперин, Н.Ф.Талізін та ін. На їхню думку, у випадку навчання й виховання «об'єктом» керування є людська особистість, різні види психічної діяльності людини, спрямовані на засвоєння змісту навчання. При цьому програма (норма) такої діяльності може бути досить точно задана на основі опису її психологічних механізмів. У цьому випадку діяльність учителів багато в чому наближається до діяльності по керуванню діями учня для засвоєння змісту навчання. При керуванні пізнавальною діяльністю учня необхідно використовувати всі наявні психологічні знання про неї, щоб, ґрунтуючись на них, оптимізувати цю діяльність.

Введення в педагогіку поняття керування багато в чому змінило подання про зміст діяльності педагога й методах її реалізації. Якщо в традиційній педагогіці вчитель виступав, насамперед, у ролі людини, що передає суспільний досвід школярам, то в рамках нового підходу, освоєння змісту багато в чому ставало функцією самого учня. Це значно міняло подання про учня, роблячи його більше активним і самостійним. Вчитель же тепер займався не змістом, а учнем. Тому на перший план виходило не його знання навчальної дисципліни, а його знання психіки учня, функціонування якої він тепер починав керувати.

Здійснення такого керування можливо при виконанні педагогом системи вимог, що складається з дотриманням послідовності наступних: 1) вказівка мети діяльності; 2) установлення вихідного стану керованого процесу; 3) визначення програми дій по досягненню мети, що передбачає основні перехідні стани процесу; 4) забезпечення одержання інформації про стан керованого процесу, тобто забезпечення зворотного зв'язку, 5) забезпечення переробки інформації, отриманої по каналу зворотного зв'язку, 6) розробка коригувальних (регулюючих) впливів і їхньої реалізації.

Прогнозування основних кроків процесу засвоєння покликано забезпечити успішність досягнення мети. Розроблена педагогом програма процесу навчання по досягненню мети дійсно повинна забезпечити проходження учня через основні якісні етапи цього процесу та максимально її оптимізувати, ґрунтуючись на психологічних знаннях при керуванні його пізнавальною діяльністю.